

МАРА ГАТАРА

ЈЕЛ' САРАЈ'ВО ГДЈЕ ЈЕ НЕКАД БИЛО

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонто, Октобар 2009.

Једнога љетног недељног пријеподнева касних педесетих година прошлога вијека, у граду Сарајеву, табановић-фијакерима са мамом и комшиницама, гиљам према Кошеву, повела и мене, не хтједе ме стара оставити у кући, к'о вели, може какав зијан направити! У тета Даринке пун цекер кафе и шећера. Тета Фахра носи цијелу тепсију баклаве а тета Гија плетару домаће ракије, доњели јој је са села дајца и дајдиница! А моја Невенка направила "шапе" од којих ме западоше само, три и да још из вангле не мазнух три пута толико небих се ни окусио. Осим колача-шапа, поњела је и теглу слатка од дуња и теглу киселе паприке филоване купусом...

Мати ме ујдурисала, обукла у капутић, закопчала чисту кошуљу до грла, једва дишем а на ногама ми сандале, ганц нове, "за свечане прилике" како рече, па зашто су ме онда жуљале? У средини сам, скакућем са ноге на ногу док ме оне држе за руку и у себи се надам да сва та ујдурма неће дуго трајати и да ћу још стићи измамити нафаку за кино и коначно са ногу скинути те глупе, круте сандалетине и обути полураспаданте тене али у којима сам се осјећ'о к'о Јуриј Гагарин у својој ракети. Још прије Вишњика скренусмо у једну улицу десно а онда испред троспратне уздужне зграде цијела брука свијета, чекају на ред!?

"аииих,, што ћемо се начекати" уздахну тета Фахра. "ма нека ћемо,, само да нас прими" каже тета Даринка.

Чекамо најмање два сата. Сједим на тротоару, и кад год покушам да скинем папанске сандале мајка ме ушти не ил' клемпу пукне. Буљим у свјетину која се једва миче, хаустор загушен а напољу више раје него испред Бате кад је распродаја зепе и кримика. Уоколо се мота неки тетовирани трокутан. На руци му "златан" сат од по' киле" и само зента! Изненада нам прилази. "шта је госпоје, дуго чекат', хаа, него да вам средим, свака по пет стоја и Мара ће вас примит' преко реда, то зовем "ургентно", оманут' немере" Ове се загледају, нешто шапућу а онда из ташни ваде "генгу" и дадоше је тетовираном. "одох средит' с' Маром, узеће мање од секунде а онда ће вас "ургент" примит'" рече мангалија и изгуби се у гужви. Би ми нешто шувели, па се дигнем и за њим али мати ме јами за крагну и недаде да га пратим!?

Само,, "трокутана" ма с' главе,, и наше чекање се настави, пола сата, цијели сат, три сата, Сунце замиче иза већих зграда а онда сконташе да их је јалијаш уз'о к'о задње овце. Не смијем ништа да кажем јер знам да би ме стара опачила по глави ил' леђима. Изненада нека саката, ћопава жена још приде крзава, излази из хаустора са хабером на сав глас да за тај дан Мара више не прима. Народ у негодовање и кукњава. „ево ме болан из Какња, трећи пут долазим у мјесец дана, севап је да ме види" виче једна ханума са пуним цекерима. Крзава је одмјери од главе до пете, па

рече "хај' вамо, ујдурисаћу" „а ја из Мостара дошла, аииии" каже једна накарминисана госпоја! па отвори новчаник. „ујдурисаћу и теби, доћидера" сјевну очима према шлајпоку. "нуто мене, из Рајловца пети пут ал' цаба никад на ред стићи!" намигује крзавој нека млађа трудница док из њедара вади „шуштавице"! „ај' вамо,, ујдурисаћу и тебе" рече ћопава док прима „генгу" из руку ове. Кукају људи и жене ал' цаба било, крзава пљешће дланом о длан и крештавим гласом позива на разлаз.

Моја Невенка, тета Даринка, тета Гија и тета Фахра к'о покисле, разочарано гледају према „рајском" хаустору,, у кога немају шансе ући а онда ћопава изненада стаде, окрену се погледа према нама те нам ужурбаном приђе. „ма јели твој чојек Назмија, ради у Централном затвору к'о иследник, де свега ти јесам ли у праву!?" пита тета Гију. "свега ми у праву си" каже изненађено тета Гија. "ама болан виђела сам ја тебе у мурији, мора да си чојеку у канцеларију долазила, а мој ти Мујо, муж бона, невин ко булка већ три мјесеца под истрагом, ма болан јесте то Мари кренуле, јел'?" "јашта смо,, само...!" ни да заврши тета Гија а крзава ће... "па што болан одмах мене не потражиште, ма секунде неби чекале,, е други пут ћете се мени обратит' а сада хајде па да са Маром кафу испијете а онда ће вам и у шоље погледат', аиии,, ма срећа да те познадох,, а јел' ти оно Гија име хааа!?"

И док се раја уз жамор разилази, шепалујући, јер ме шејтанске сандале жуљају, чврсто држан за руку своје мајке улазим у хаустор а онда и у стан који се налазио одмах у приземљу. Поткади ме мирис црне кафе и осјетим како су ми у маме знојне руке.

У мртвој тишини ћутуре стојимо у предсобљу! Протурим главу кроз ноге тета Даринке која је била висока можда и два метра и угледам ону крзаву бабетину како нешто шапуће тој Маригатару! Кад на врата улази један чикица са цијелим печеним јањетом у великој тепсији. Јање вруће, мириши. Мара подиже главу и ја се препаде, погледа, ма к'о неки љут цуко! А онда се насмјеши и поглед јој се претвори у пар очију питомог бијелог голуба и она једном руком позва чојека да јој приђе и сједне поред ње а другом руком нареди да јагње однесу у другу собу.

Крзава на сто постави тек испечену кафу, ђезву са филџаном. "ајде, испиј" рече му Мара. Телави чилабер са руком која му се тресе приноси шољицу устима и срче, срче, срче! "окрени сад шољу" заповједи строгим гласом гатара. Ускоро кад се тоз мало оциједи она подиже шољу и дуго је загледа. „хххм", намршти се!" Чилабер се придиже из столице исколачених очију, „шта ми вели шоља, ха!?" „рећи ћу ти кад ми кажеш који те белај споп'о, шта ти је на души?" "па,, ето, ја сам благајник у предузећу,, а у благајни фале неке паре, а ускоро ће контрола,, па погледајдер у шољу хоће'л открит' тај мањак!?" Загледа Мара у шољу,, па ће

замишљено, „ево, шоља вели, да нема шансе да га открију!" „чикица поскочи са столице, ћопи Мару за руку и поче да је љуби а у очима му сузе радоснице... „ама јеси'л сигурна!?" приупита кад се мало прибра од силне радости. „сто и један посто" сигурним ће гласом гатара,, а онда се мало нагну према њему и гледајући га засрашујућим погледом рече. "открити неће, ако ме послушаш" „ма послушаћу, безбел' да ћу послушат'", реци" препадноће ће чикица. "сконтај, срчунуј колк'о фали, снађи се, позајми, па у касу тури" "јооој,, ма немам ја времена за позајмице, контрола море сваки час,, а и већа је сума у питању,, ко ће ми дат' толке паре, ајмее!?"

Мара га гледа једним оком а другим шарети по дну шољице од кафе. "а имаш ли ти златнине, какво имање" приупита га не скидајући оно једно око са њега. "паа,, имам, имам свој дио очевине, дио куће и земље!" "а вриједи ли колк'о!?" "ииих,, ма ваља добрих двјесто хиљада,, рођени ми брат стотину даје" „а колк'о ти у благајни фали?" пита Мара. "па једно шездесет хиљадарки" "и ће потроши ту нафаку бено једна,, у шта?" "па мало на томболу, а и једна студенткиња, зијанила на факултету па ми се обећала, мамила ми лову, мамила,, и на крају се уда за неко војно лице, оде с' њим у Македонију,, и паре ми однесе"

"у дуре је, ја ћу ти позајмити,, али за годину ћеш ми вратит' дупло,, ако не узмогнеш, та имовина на селу је моја и ја ћу је продат' па макар и брату ти за сто 'иљадарки,, а сад иди у ону собу и чекај, а ти зови Ибру-адвоката" нареди крзавој која одјури к'о навијена!

На празну столицу поред Маре сједа трудница. Мара је мало погледа па заповједним гласом нареди крзавој да склони ђезву са кафом коју је већ поставила на сто. "ово је лакши случај, у карте ћемо" рече! И док гатара мијеша карте ја маму и тета Даринку држим за сукњу и буљим у њу к'о теле у шарена врата. "а ко те "напумп'о",,,неки војник хааа!?" каже Мара загледајући у ове стомак до зуба "ахааа, из Рајловца,, ваздухопловац" рече ова некако поносно, погладивши се по трбуху. "па би сад хтјела

знат', хоће ли те женит' ил' ће се "магле" ухватит', јели!?" "јооој, па ви све знате!" изненађено ће! "па безбел' да знам, то ми је занат. Него,, карте су ти добре, хај' пресјеци још једном,, ахаа, добрее,, добрее" "па 'оће ли ме женит', хааа!?" "хоће,, безбели, сто и један посто, хааај сад и за мјесец доћи" "ааа, аа,, колк'о сам дужна!?" "не бери бригу, платићеш кад слиједећи пут доћеш, само код Шерифе остави адресу, зваћемо те"

Трудница сва озарена у лицу не хода већ на крилима лети према излазним вратима а на столицу сједа накарминисана госпоја "Шерифа,, пошаљи хабер Јоки жени оног Генерала из Рајловца, прошле нам је хефте била на кафи, попричат ми је са њом у вези ове труднице" заповједи Мара

Крзуба само климну главом. И даље прислушкујем и буљим у њих а очи ми се склапају. "а ти госпоја,, из Мостара потегла, хаа!" "јааа" "па шта је, изгледаш ми здрава, а и има те" "па, како да речем,, удата сам за једног гостионичара, само,,!" "шта болан,, реци, има другу, "шара" около хаа!" "ма каки, не море он то, зато сам овдје, двије године нисмо „оно",,, не могу да спавам, глава ме боли" "е средићемо то, сваке хефте сједи на воз па доћи, имам ја терапију за те ствари, гарант', не море оманут. Хај' сад, дужна си ми пет 'иљада и у суботу да те видим овдје"

Госпоја изброја нафаку, поклониле се до земље и одгуза према вратима све млатећи сисуринама а осмјех јој к'о у циркуског клоуна. "Шерифаа,, хабер шаљи Васи студенту, нека дође" "а којем, оном са Филозофије или са ДИФ-а?" "ма са ДИФ-а болан, овој не треба мозак, него сиров мишић"

У том моменту глава ми клоне и ја заспа од умора и жуљева. И,, где, пробуди се у свом кревету. "шта би мама, откуда овдје" „унино си се мамино, тета Даринка те крчакче доњела" „а Мара-гатара, јели вам шта добро изгатала?" „ииих сине, не питај,, срећи и рахатлуку нам у животу нигдје краја неће бити,, хај' сад настави спават'" рече и помилова ме.

Слиједеће хефте играм се са рајом у дворишту кад видим „крзубу Шерифу", оде тета Гији у госте. Ту исту ноћ прислушнем маму и тета Фахру, па сконтам да су јој чојека пустили из „мурије", ургир'о чика Назмија.

*****

А данас послје пола вијека којега прећумура преко главе, нешто контам, ма да је богадо Мара била у животу па да они несретници, ВОЂЕ, завађених нација оду код ње „на кафу", нашла би им она мјеру,, можда би им увалила онога са филозофије па да памећу и мирно среде ствари али они је гарант' неби послушали, јер пракса показује да им је милији даса са Диф-а па им тај својим „мишићем" развали шупке,, само, то њима плахо не засмета,, већ наставише унедоглед, ослади им се...

Еееее,, Маро/гатаро, Сарај'во те и данас спомине, дуга љубав заборавана нема..